

La Comédiathèque

Crisis en straf

Jean-Pierre Martinez

comediatheque.net

Crisis en straf

Jean-Pierre Martinez

Nederlandse vertaling en bewerking door de auteur

Noot bij de Nederlandse bewerking Deze versie verplaatst de handeling naar Nederland. De namen van de personages, instellingen en enkele cultureel of sociaal bepaalde verwijzingen zijn aangepast aan de Nederlandse context, zonder de dramaturgie of de satirische inzet van het origineel te veranderen.

Deze tekst wordt gratis ter lezing aangeboden. Voor iedere openbare opvoering, professioneel of amateur, is voorafgaande toestemming van de rechthebbenden vereist en moeten de opvoeringsrechten worden geregeld.

Een werkloze acteur die wordt aangenomen door een bank op de rand van het faillissement, ontdekt dat hij is binnengehaald om als zondebok te dienen. Maar de nachtmerrie begint pas...

Personages

Jeroen Cornelissen: de acteur

Chris de Wit: de filiaalmanager (man of vrouw)

Robin: de assistent(e) (man of vrouw)

Maria: de schoonmaakster

Marieke: de vrouw van Jeroen

Beatrijs: de eerste klant

Saar: de tweede klant

De rollen van Marieke, Maria, Beatrijs en/of Saar kunnen eventueel door dezelfde actrice worden gespeeld. In deze versie worden Chris en Robin als vrouw gespeeld. Bij een mannelijke bezetting worden alleen de noodzakelijke aanspreekvormen en grammaticale verwijzingen aangepast.

Opvoeringsrechten

Voor iedere openbare opvoering van dit toneelstuk, zowel door een amateurgezelschap als door een professioneel gezelschap, is voorafgaande toestemming vereist.

Jean-Pierre Martinez is een Franse auteur en lid van de Franse SACD (Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques).

Nederland

In Nederland worden zijn opvoeringsrechten rechtstreeks door de SACD beheerd. Amateurgezelschappen en professionele gezelschappen dienen voor toestemming en informatie over de opvoeringsrechten contact op te nemen met de internationale afdeling van de SACD:

international@sacd.fr

België / Vlaanderen

In België worden zijn opvoeringsrechten beheerd door SACD België.

Amateurgezelschappen kunnen hun aanvraag voor opvoeringsrechten rechtstreeks online indienen via de website van SACD België:

www.sacd.be/nl

Professionele gezelschappen dienen rechtstreeks contact op te nemen met SACD België:

theatre@sacd.be

Bij problemen met een online aanvraag kunnen amateurgezelschappen eveneens via dit e-mailadres contact opnemen met SACD België.

Voor alle andere vragen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de auteur via dit contactformulier :

[CONTACTFORMULIER](#)

Een sober maar imposant kantoor: een groot bureau waarop alleen een telefoon staat die ook als intercom dient, met een groen en een rood lampje; een gestoffeerde, draaibare directiestoel op wieltjes; en een bijzettafeltje met daarop iets wat op een aluminium thermosfles lijkt. Daarboven hangt in een lijst het portret van een man. Maria is aan het vegen. Chris komt binnen in een drieluik pak of mantelpak, al naargelang de rol door een man of vrouw wordt gespeeld.

Chris – Ah, Maria... Ik wilde u juist even spreken.

Maria stopt met vegen.

Maria – Ja, mevrouw?

Chris – Hoeveel jaar veegt u hier nu al voor ons, Maria?

Maria – Geen idee, mevrouw. Ik heb het niet bijgehouden. Bent u niet tevreden over mijn werk?

Chris – Jawel, jawel, Maria, integendeel. Ik wilde u juist feliciteren. Kent u het motto van onze bank?

Maria – Eerst voor je eigen deur vegen?

Chris – Heel goed, Maria, precies! Dankzij u ziet de gevel van Solidair Krediet er altijd keurig uit. En de gevel van een bank is toch haar visitekaartje? Als die er niet onberispelijk uitziet, zouden de klanten kunnen denken dat...

Maria – De bankier zelf ook niet helemaal zuiver op de graat is.

Chris – Precies! U begrijpt het helemaal, Maria.

Maria – Mag ik dan nu verder met mijn werk, mevrouw?

Chris – Nog niet helemaal, Maria...

Maria – Goed...

Chris schraapt haar keel.

Chris – Zoals u weet, beste Maria... Mijn zeer beste Maria... Ik zou zelfs zeggen: mijn té dure Maria... Het is crisis.

Maria – O ja, mevrouw?

Chris – Crisis, Maria! Ook al leest u niet elke dag Het Financieele Dagblad, u zult er toch wel iets over gehoord hebben? Maar natuurlijk, wat dom van me! U bent toch Spaans, Maria?

Maria – Portugees, mevrouw...

Chris – Nog beter! Ik bedoel: nog erger... Portugal heeft de eurocrisis ook stevig voor zijn kiezen gekregen. Zegt u niet dat u daar niets van weet?

Maria – Nee, mevrouw...

Chris – Kortom, recessie. En de financiële wereld wordt vanzelfsprekend als eerste getroffen door de algemene daling van de waarden...

Maria – De waarden...

Chris – Ik heb het over beurswaarden, natuurlijk. Maar geloof me, Maria: van economische depressie naar gewone depressie is het soms maar één stap. Als de beurs omlaaggaat, gaat het humeur mee. En als het humeur eenmaal in de kelder zit, is een morele crisis ook niet ver weg.

Maria – Ja, mevrouw...

Chris – Uzelf, Maria... U gaat me toch niet vertellen dat u niet een beetje somber bent?

Maria – Het gaat wel, mevrouw. Ik klaag niet.

Chris – Neem me niet kwalijk, Maria, maar als ik u daar zo zie met die bezem... U straalt nu niet bepaald levensvreugde uit, hoor.

Maria – Ik ben de laatste tijd misschien wat moe... Van al dat vegen voor uw deur.

Chris – Hoe dan ook, Maria, onze bank blijft natuurlijk ook niet gespaard van de storm... en daarom moeten wij eveneens bezuinigen. Dat begrijpt u toch?

Maria – Ja, mevrouw...

Chris – Voor uw eigen bestwil heeft Solidair Krediet daarom drastische, maar pijnlijke maatregelen moeten nemen om uw baan te behouden. Een baan waarvan de toekomst, dat kan ik u nu wel zeggen, ernstig bedreigd was.

Maria – Dank u, mevrouw...

Chris – Ik heb dus het genoeg u mee te delen, Maria, dat u niet ontslagen wordt.

Maria – Ik werk zwart, mevrouw.

Chris – Hoe dan ook, u mag voorlopig voor onze deur blijven vegen. En wie weet? Misschien laat ik u op een dag zelfs het kantoor van de directeur schoonmaken.

Maria – Dank u, mevrouw...

Chris – Uiteraard verwacht Solidair Krediet wel dat ook u een kleine inspanning levert om de werkgelegenheid in ons land te helpen behouden. Want zonder werk geen koopkracht, zonder aankopen geen vertrouwen, en zonder vertrouwen geen werk. Dat is de vicieuze cirkel van de stagflatie. Volgt u me?

Maria – Ik doe mijn best, mevrouw...

Chris – Dit gaat u natuurlijk allemaal een beetje boven de pet, arme Maria, maar u kunt mij vertrouwen... Ik zal proberen het eenvoudiger uit te leggen. In ruil voor het behoud van uw baan stelt Solidair Krediet een loonsverlaging van dertig procent voor. Ik neem aan dat u dat redelijk vindt?

Maria – Dertig procent?

Chris – Een klein derde, als u dat liever hoort.

Maria – Een derde eraf?

Chris – Ja, niet erbij natuurlijk. In deze tijden liggen zelfs schoonmaakbanen niet voor het oprapen, Maria. Straks heb je om bij een bank te mogen vegen, zelfs zwart, minstens een hbo-diploma nodig. Plus eventueel een goede kruiwagen en een avontuurtje met de baas... Hebt u een diploma, Maria?

Maria – Nee, mevrouw.

Chris – En hooggeplaatste relaties hebt u waarschijnlijk ook niet?

Maria – Nee, mevrouw.

Chris – En wat dat avontuurtje met de baas betreft, beste Maria, zonder u te willen beledigen... ik weet niet of u daar nu alle troeven voor in handen hebt. Tja, zo is het leven. Eén grote loterij. Daar kan zelfs Solidair Krediet niets aan veranderen. De één wordt in Wassenaar geboren met een dubbele achternaam en een aantrekkelijk uiterlijk, en de ander... Kortom, u zult toch moeten toegeven dat ons voorstel bijzonder genereus is. Wat vindt u ervan?

Maria – Wat ik ervan vind, mevrouw?

Chris – Ja, Maria. Het is niet absoluut noodzakelijk dat u er iets van vindt, maar ik luister toch. We leven tenslotte nog altijd in een democratie.

Maria lijkt inderdaad na te denken.

Maria – Wat ik ervan vind...

Chris – U moet er toch iets van vinden.

Maria – Ik denk inderdaad dat ik er iets van vind, mevrouw... (*Maria heft haar bezem op om haar te slaan.*) Dit vind ik ervan, mevrouw!

Chris – Maria? Bent u gek geworden?

Maria jaagt Chris met haar bezem tot in de coulissen.

Chris – Maria, kalmeer toch! Het is maar een voorstel! Wij zijn óók voor sociaal overleg!

Vanuit de coulissen horen we Chris schreeuwen.

Chris – Au! Auw! Twintig procent?

Maria – Wilt u nog een keer mijn bezem voelen?

Chris – Tien procent?

Maria – Tien procent loonsverhoging?

Chris – Nou ja, ik bedoel...

Ze komen allebei weer op. Maria houdt Chris op afstand met de bezem, klaar om opnieuw toe te slaan.

Chris – Goed, Maria... Je moet weten wanneer je een onderhandeling moet afronden, en ik heb heel goed begrepen dat uw voorstel juist niet onderhandelbaar is. Akkoord. Solidair Krediet geeft u tien procent opslag.

Maria – Heel goed, mevrouw.

Chris – Maar zeg eens, Maria, u bent een harde onderhandelaar. Wij weten de kwaliteiten van onze medewerkers te waarderen. En karakter hebt u in ieder geval genoeg.

Maria – Dank u, mevrouw.

Chris – Zou u misschien interesse hebben in een korte opleiding, volledig betaald uiteraard, voor onze afdeling Incasso? Zoals ik al zei: het is crisis, en het aantal wanbetalers neemt toe.

Maria – Nog een tik met de bezem, mevrouw?

Chris wijkt voorzichtig achteruit.

Chris – Laat maar, Maria. Ik laat u verder werken.

Maria – Dank u, mevrouw.

Chris gaat af onder de waakzame blik van Maria, die haar met de bezem in het oog houdt.

Eventueel een muzikaal, gezongen en/of choreografisch intermezzo. Men kan zich bijvoorbeeld laten inspireren door het Nederlandse poppentheater van Jan Klaassen: Chris komt op mechanische wijze opnieuw in de aanval en Maria mept haar met de bezem, zoals Jan Klaassen de veldwachter afrost. Chris en Maria gaan af.

Donker.

Robin, de assistente, een karikatuur van de overdreven verzorgde en toegewijde secretaresse, komt binnen met een dossier in de hand, gevolgd door Jeroen. Hij voelt zich duidelijk ongemakkelijk in een te strak pak met een versleten stropdas, waarmee hij geacht wordt door te gaan voor een kantoorman.

Robin – Deze kant op, alstublieft... Dit is uw kantoor, meneer.

Jeroen (*onder de indruk*) – Mijn kantoor? Weet u het zeker?

Robin – Het is een beetje sober, ik weet het. Maar als u het wat gezelliger wilt maken, kunt u natuurlijk een paar schilderijen aan de muur hangen.

Jeroen – Waarom niet...

Robin – Bloempotten of vazen zou ik u daarentegen afraden.

Jeroen – O, ja...

Robin – Kortom, alles wat iemand misschien naar uw hoofd zou willen gooien.

Jeroen (*verrast*) – Natuurlijk...

Robin – En vanzelfsprekend laten we ook geen briefopener op het bureau slingeren. Of zelfs maar een nietmachine.

Jeroen – Mijn vrouw heeft er ook een hekel aan als ik mijn spullen laat rondslingeren.

Robin – Ik bedoel alles wat als slag- of steekwapen zou kunnen worden gebruikt.

Jeroen kijkt haar ongerust aan.

Robin – Mevrouw De Wit zal het u uitleggen.

Jeroen – Mevrouw De Wit?

Robin – De filiaalmanager. Zij heeft u aangenomen. Ze is er op dit moment nog niet, maar ze zal zo wel komen.

Jeroen – Prima... Maar wat doet u hier precies?

Robin – Vermogensbeheer.

Jeroen – Juist...

Robin – Laten we zeggen dat we rijke mensen helpen nog rijker te worden.

Jeroen – Een nobele missie. En lukt dat?

Robin – Niet altijd, helaas. Dat is min of meer waarom u hier bent, nietwaar?

Jeroen – O ja? Ik weet het eigenlijk niet. Ik ben via het UWV gestuurd... Maar weet u zeker dat er geen vergissing in het spel is?

Robin – Een vergissing? Wat een vreemd idee. Waarom denkt u dat?

Jeroen – Nou... ik heb niet echt het gevoel dat ik bij dit soort werk pas.

Robin – Geen vergissing, gerust maar, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen.

Robin – Ik heb hier uw dossier en uw profiel past precies bij wat mevrouw De Wit zoekt voor deze functie.

Jeroen – Mijn profiel... Ik wist niet eens dat ik er een had. Meestal zijn potentiële werkgevers er ook niet bijzonder in geïnteresseerd.

Robin opent het dossier en werpt er een blik in.

Robin – Even kijken... U bent acteur en nu ongeveer twee jaar werkloos.

Jeroen – Bijna drie eigenlijk.

Robin – De arbeidspsycholoog van het UWV beschrijft u als apathisch, berustend, met een neiging tot schuldgevoel en zelfonderschatting.

Jeroen – En dat is precies het profiel dat u voor deze baan zoekt?

Ze geeft duidelijk liever geen antwoord.

Robin – Ik geef u straks uw lunchbonnen. Wilt u koffie, meneer Cornelis?

Jeroen – Cornelissen. Dank u, maar ik ben altijd bang dat ik er niet van kan slapen... Ik bedoel: 's nachts niet.

Robin – Prima. Als u iets nodig hebt, zit ik hiernaast. U hoeft alleen maar op de knop van de intercom te drukken.

Jeroen – O, er is een intercom... Net als in van die oude zwart-witfilms.

Ze wijst de knop op de telefoon aan.

Robin – Hier is alles in kleur, ziet u. Dit is de groene knop.

Jeroen – Perfect.

Robin – Druk alleen in uiterste nood op de rode knop.

Jeroen probeert met een grapje de sfeer te ontspannen.

Jeroen – Ik begrijp het. Het alarmsignaal.

Robin – Precies. Maar pas op: net als met de noodrem in de intercity wordt misbruik streng bestraft.

Hij weet niet goed of ze een grap maakt.

Robin – Ik laat u even installeren.

Jeroen – Dank u.

Ze gaat af. Hij kijkt rond in het kantoor, niet goed wetend wat hij moet doen. Hij gaat voor het portret boven het tafeltje staan en bekijkt het verbaasd. Daarna pakt hij wat hij voor een thermosfles houdt en aarzelt.

Jeroen – Misschien neem ik toch maar koffie. Dan word ik een beetje wakker. (*Hij kijkt weer om zich heen.*) Geen kopje... Misschien is de dop ook een beker. (*Hij schroeft de dop los en giet de inhoud van de vermeende thermos erin. Er komt as uit.*) Verdomme, wat is dit?

Robin komt opnieuw binnen. Hij probeert haastig de dop terug te zetten, maar stoot daarbij de as om. Er ontstaat een klein wolkje dat hij met zijn hand probeert weg te wuiven. Robin kijkt hem afkeurend aan. Hij lijkt op een betrapt kind.

Jeroen – Sorry, ik... Maar wat is dit ding? De lamp van Aladdin? Ik dacht dat er een geest uit zou komen die me drie wensen zou geven.

Robin – Geloof me, hier zit geen geest in. Maar ik raad u toch aan er niet aan te komen. (*Met een verontrustende blik.*) Mevrouw De Wit zou dat niet leuk vinden. (*Ze zet weer haar professionele glimlach op en geeft hem een boekje.*) Hier zijn uw lunchbonnen.

Jeroen – Dank u.

Robin (*terwijl ze weggaat*) – O ja, mevrouw De Wit heeft gebeld. Ze is wat later.

Jeroen – Prima.

Robin gaat af. Jeroen wordt steeds ongemakkelijker, loopt om het bureau heen en probeert in de stoel te gaan zitten. Verrast door de diepte ervan herpakt hij zich en neemt een waardiger houding aan. Hij legt zijn ellebogen op het bureau en probeert een directeurspose aan te nemen. Hij pakt de telefoonhoorn op om zichzelf een houding te geven. Hij probeert de telefoon te verplaatsen, maar ontdekt dat die aan het bureau vastzit. Omdat hij niets meer weet te verzinnen, gaapt hij en gaat comfortabeler zitten met zijn voeten op het bureau. Na een tijdje dommelt hij in. De agressieve beltoon van de telefoon doet hem opschrikken. Hij valt uit zijn stoel, krabbelt overeind en neemt op.

Jeroen – Ja...? Nee, nee... Ja hoor, verbind maar door, dank u... Hallo schat? Ja, ja, alles gaat goed, maak je geen zorgen. (*Probeert te grappen.*) In ieder geval ben ik nog niet ontslagen. Ik heb de filiaalmanager trouwens nog niet eens gezien. Nou, ik ben eigenlijk ook nog niet echt begonnen met werken. Wat ik moet doen? Eerlijk gezegd heb ik dat niet gevraagd. Mevrouw De Wit zal het wel uitleggen. Ja, zo heet de baas. Nee, ik weet ook niet waarom iedereen hier zo geheimzinnig doet. Ik bel je zodra ik meer weet. Ja, rustig nou! Ik bel je terug, goed? Kus.

Hij hangt op, aarzelt even en drukt op de groene intercomknop.

Jeroen – Robin? Met Jeroen. Ja, de Jeroen in het kantoor naast het uwe. Goed, sorry, ik zal voortaan onthouden dat ik mezelf niet hoeft voor te stellen als ik de intercom gebruik. Ik wilde alleen vragen... eh... ik zou toch wel een koffie willen, als het niet te veel moeite is. Hoeveel suiker? Nou... drie, als dat niet overdreven is. Dank u wel, Robin.

Een seconde later komt Robin binnen met zijn koffie.

Jeroen – Zo... dat gaat snel. U bent efficiënter dan de geest in die thermosfles.

Robin kijkt hem wat scheef aan, zet de koffie op het bureau en toont weer haar dienstbare glimlach.

Robin – Nog iets anders?

Jeroen – Nee dank u, dit is prima. (*Ze wil weggaan.*) Nou ja, toch wel. (*Ze draait zich om.*) Mag ik iets vragen?

Robin – Natuurlijk.

Jeroen – Wat is mijn werk hier eigenlijk?

Robin – Uw werk?

Jeroen – Wat wordt er van mij verwacht?

Robin – Verwacht?

Jeroen – U gaat me toch niet betalen om niets te doen? Niet dat ik daar principieel bezwaar tegen zou hebben, maar toch...

Robin – U bent hier om diensten te verlenen, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen. Wat voor diensten?

Robin – Laten we zeggen dat u bij de Afdeling Nazorg hoort.

Jeroen – Ik wist niet dat vermogensbeheer een afdeling Nazorg had.

Robin – Mevrouw De Wit kan u dat beter uitleggen dan ik.

Jeroen – Goed...

Robin – Nog iets dat u wilt weten, meneer Cornelis?

Jeroen – Cornelissen. Eh, nee... Of toch. Wie is die man boven de thermosfles?

Robin – De thermosfles?

Jeroen – Op de foto!

Robin – O... die.

Jeroen – Is dat de medewerker van de maand?

Robin – Uw voorganger.

Jeroen – En waar is hij nu?

Robin – In de thermosfles.

Jeroen – Pardon?

Robin – Het is een urn.

Jeroen – O. Juist... En waar is die brave man aan overleden, dat u hier zo'n huisaltaartje voor hem hebt?

Robin – Hij is gestorven tijdens de uitoefening van zijn functie.

Jeroen – Zijn functie?

Robin – De functie die binnenkort de uwe is.

Jeroen – Afdeling Nazorg.

Robin – Precies.

Jeroen – Een bedrijfsongeval?

Robin – Zo zou je het kunnen noemen. Nog iets?

Jeroen (*verbijsterd*) – Voorlopig even niet, denk ik.

Robin gaat af. Jeroen blijft voor het portret staan en bekijkt het nu met een heel andere, bezorgde blik. Vervolgens pakt hij de urn voorzichtig op.

Jeroen – Dus dat was geen koffiedik...

De grote rode knop begint te knipperen en er klinkt een alarmsignaal. Jeroen raakt in paniek en heeft niet eens tijd om op te nemen. Een vrouw in de stijl van een strakke zakenvrouw stormt binnen terwijl het alarm ophoudt.

Chris – Dus u bent het.

Jeroen – Ja... Ik bedoel, ik?

Ze geeft hem meteen een klap in zijn gezicht.

Chris – Zo. Om te beginnen.

Jeroen (*verbijsterd*) – Goedemorgen, mevrouw.

Chris – U bent óf een oplichter óf een incompetente idioot. Wat wordt het?

Jeroen – Wat bedoelt u?

Chris – Bent u oneerlijk of onbekwaam?

Jeroen – Ik... weet het niet. Moet ik echt kiezen?

Chris – Is dat alles wat u te zeggen hebt?

Jeroen – Nou, ik...

Chris – Wilt u er nog een?

Jeroen – Eh, liever niet, als het vermeden kan worden.

Chris – Weet u hoeveel dit me gaat kosten?

Jeroen – Het spijt me echt.

Chris – Het spijt hem! U neemt me in de maling!

Jeroen – Ik verzeker u...

Chris – En natuurlijk gaat u zeggen dat u er niets aan kunt doen.

Jeroen – Zo ver zou ik niet willen gaan, maar...

Chris – Gewoon pech zeker?

Jeroen – Misschien, maar... waar hebt u het precies over?

Chris – Natuurlijk. Speel maar de onschuldige.

Jeroen – Sorry.

Chris – En wat nu?

Jeroen – Geen idee.

Chris – Hebt u een oplossing?

Jeroen – Geen enkele.

Chris – U bent echt een stumper.

Jeroen – Ja, dat zegt mijn vrouw ook vaak.

Chris – Maar u slaapt er natuurlijk geen minuut minder om, hè?

Jeroen – Zal ik u koffie aanbieden?

Chris – Natuurlijk. Maar u sust mij daar niet mee in slaap.

Jeroen – Dat was ook niet mijn bedoeling...

Chris – En denk maar niet dat u ermee wekomt, geloof me.

Jeroen – Dat beloof ik.

Chris (*plots van toon veranderend*) – Eigenlijk is dat een vreemde uitdrukking, vindt u niet?

Jeroen – Welke?

Chris – Ermee wekomen. Als je naar de hemel gaat, waar zou je dan eigenlijk nog mee weg willen komen? Je bent tenslotte al in de hemel.

Jeroen – Ja... Ik neem aan dat ze daar alles al hebben.

Chris (*herstelt zich*) – Maar probeer het gesprek niet af te leiden!

Jeroen – Neem me niet kwalijk, ik...

Chris – U bent een sukkel.

Jeroen – Nou ja... ik ben nog maar een beginner en...

Chris – Bedoelt u dat u pas net begonnen bent als sukkel?

Jeroen – Ja, zoiets.

Chris – Dan voorspel ik u een glanzende carrière.

Jeroen – Dank u.

Chris – We zien elkaar nog wel, meneer. En sneller dan u denkt.

Jeroen – Met genoeg, mevrouw.

Chris – En u staat me ook nog uit te lachen?

Chris aarzelt alsof ze iets zoekt. Ze loopt naar het portret, haalt het van de muur, slaat het over Jeroens hoofd en stormt weg. Jeroen blijft verbijsterd staan met de lijst om zijn schouders. Robin komt terug alsof er niets gebeurd is en pakt het lege koffiekopje op.

Robin – Alles goed, Jeroen?

Jeroen – Eh, ja, dank u.

Robin – Nog een koffie?

Jeroen – Nee, dank u.

Robin ziet de lijst om zijn schouders.

Robin – Mag ik? (*Ze haalt de lijst weg en hangt hem terug op zijn plaats.*) Maakt u zich geen zorgen, we vervangen hem wel. We zijn eraan gewend.

Jeroen – Eraan gewend? Maar... wie was die krankzinnige vrouw?

Robin – O, dat... dat was uw eerste afspraak.

Jeroen – Mijn eerste afspraak?

Robin – Mevrouw De Wit zal het uitleggen.

Jeroen – Nee, nu is het genoeg! Uw mevrouw De Wit legt helemaal niets meer uit! Ik ben hier niet om in elkaar geslagen te worden!

Robin – Maar... juist wel.

Jeroen – Pardon?

Robin – Daar bent u voor, meneer Cornelis. Net als uw voorganger.

Jeroen – Cornelissen! Om uitgescholden te worden en klappen te krijgen?

Robin – Dat zijn de risico's van het vak.

Jeroen – Welk vak?

Robin – Het vak waarvoor u salaris krijgt.

Jeroen – En als ik dat niet wil?

Robin – We gaan u toch niet betalen om niets te doen, meneer Cornelis. Wees redelijk. U hebt geen enkele relevante kwalificatie. U bent acteur.

Jeroen – Goed. Dan neem ik ontslag. Ik blijf geen minuut langer in dit gekkenhuis.

Robin – Wacht alstublieft in ieder geval tot mevrouw De Wit terug is. O, daar is ze toevallig al.

Chris, die ook de klant was die Jeroen zojuist sloeg, komt binnen.

Jeroen (*stomverbaasd*) – Mevrouw De Wit... bent u dat?

Chris (*uiterst vriendelijk*) – Aangenaam, meneer.

Robin – Ik laat u alleen.

Jeroen – Ik begrijp er niets van. Dit is een nachtmerrie.

Chris – Vergeef me dat kleine toneelstukje, maar het was eigenlijk de laatste praktijktest. Voor uw vuurdoop.

Jeroen – Mijn vuurdoop...?

Chris – Beschouw het als een sollicitatiegesprek. En u bent met vlag en wimpel geslaagd. Gefeliciteerd, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen. Dank u, maar... wilt u me eindelijk vertellen wat mijn baan inhoudt? Uw assistente wilde niets zeggen.

Chris – Het is heel eenvoudig. U zult het meteen begrijpen. Want ik weet dat u intelligent bent, meneer Cornelis, ook al hebt u een kop als een idioot en geen enkel diploma om te bewijzen dat u dat niet bent.

Jeroen – Ik heb wel een tijdje lessen gevolgd aan de Academie voor Theater en Dans in Amsterdam.

Chris – Geloof me, dat kan in uw nieuwe functie uitstekend van pas komen. Zoals u weet, zijn wij gespecialiseerd in het beheer van grote vermogens.

Jeroen – Ja.

Chris – Wij laten het spaargeld van onze rijke klanten renderen door hun allerlei financiële producten te verkopen, vers of minder vers.

Jeroen – Alleen vrouwelijke klanten?

Chris – Als ik u vertelde welk deel van het Nederlandse privévermogen in handen is van weduwen, zou u verbaasd zijn. Hebt u wel eens van pensioenfondsen gehoord?

Jeroen – Vaag.

Chris – Pensioenfondsen beheren pensioengeld, en geloof het of niet: een groot deel van de hoogbejaarde vermogende klanten zijn vrouwen die hun man hebben overleefd.

Jeroen – Ik begrijp het.

Chris – Dan begrijpt u ook waarom wij bijzonder goed voor onze vrouwelijke clientèle zorgen.

Jeroen – Natuurlijk.

Chris – Bovendien hebben vrouwen voor ons het enorme voordeel dat ze doorgaans geen idee hebben wat de financiële producten die we hun verkopen precies inhouden.

Jeroen – Ik weet zelf eigenlijk ook niet of...

Chris – Maakt u zich geen zorgen. Ik begrijp er zelf eerlijk gezegd ook weinig van. Niemand begrijpt het nog, al jaren niet meer. In ieder geval niet sinds de dood van mijn man.

Jeroen – U bent weduwe?

Ze wijst naar het portret aan de muur.

Chris – Helaas. Mijn dierbare echtgenoot is ons enige tijd geleden overleden.

Jeroen – O, dus dat is uw...

Chris kijkt naar de lijst en ziet de schade.

Chris – Maar wat is er met hem gebeurd?

Jeroen – Dat wilde ik u net vragen.

Chris – O ja, natuurlijk... Ik liet me daarnet een beetje meeslepen. U kent dat toch, u bent acteur. Als je helemaal in je rol opgaat... Kortom, onze typische klant is de weduwe uit Wassenaar, zoals we dat hier noemen.

Jeroen – Juist.

Chris – Maar op de beurs is het net als in het casino: op de lange termijn wint alleen het huis. De klant kan onmogelijk elke keer winnen. Dat is precies wat de weduwe uit Wassenaar moeilijk kan accepteren. Volgt u me?

Jeroen – Ik probeer het.

Chris – En laten we eerlijk zijn, meneer: ook voor rijke mensen is het crisis.

Jeroen – Natuurlijk.

Chris – En als rijke mensen minder rijk worden, wordt hun bank ook armer.

Jeroen – Logisch.

Chris – Onder ons: we staan op de rand van het faillissement.

Jeroen – Echt waar?

Chris – De belastingbetaler zal ons uiteindelijk wel weer te hulp schieten, dus voor ons is het niet zo dramatisch. We hebben erger meegemaakt. Maar toch.

Jeroen – Als u het zegt.

Chris – De weduwe uit Wassenaar ziet haar geld in elk geval nooit meer terug. Dus je begrijpt dat ze af en toe wat stoom moet afblazen.

Jeroen – Heel begrijpelijk.

Chris – Haar woede op één bepaalde persoon moet kunnen botvieren.

Jeroen – Hm-hm.

Chris – En daar komt u in beeld.

Jeroen – Ik?

Chris – Zie uzelf als een soort sparringpartner voor geruïneerde miljonairs die tijdelijk een onweerstaanbare behoefte voelen om iemand te slaan.

Jeroen – Ik heb meer het gevoel dat ik een boksbal ben.

Chris – Kom nou, Jeroen. Zo'n grote kerel als u. Het zijn maar zwakke vrouwen.

Jeroen – Nee, echt. Ik denk niet dat ik de juiste man voor deze baan ben.

Chris – Ik herinner u eraan dat u een contract hebt getekend, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen. En waarom ontvangt u die klanten die u geruïneerd hebt niet zelf?

Chris – Omdat ik als filiaalmanager de continuïteit van de financiële instelling vertegenwoordig. Ik ben voor alles verantwoordelijk, maar net als een minister van Volksgezondheid of van Financiën kan ik nergens persoonlijk schuldig aan zijn zonder de geloofwaardigheid van iedereen boven mij ernstig te beschadigen. Het voortbestaan van deze onderneming staat op het spel, meneer Cornelis. Wat zeg ik? Van de hele samenleving! De Almachtige kan onmogelijk voor iets verantwoordelijk worden gehouden. Degene onderaan de ladder moet betalen voor alle anderen. En het laagste wat wij op de evolutionaire ladder konden vinden, Jeroen, maar nog wel hoog genoeg om een pak aan te trekken zonder de mouwen te hoeven verlengen, bent u: een werkloze acteur.

Jeroen – En uw man?

Chris – Mijn man had ook zo'n prachtige kop van een idioot. Een beetje zoals u.

Jeroen – Ik begrijp het.

Chris – Maak in ieder geval uw proeftijd af. Daarna kunt u beslissen.

Jeroen wijst naar het portret.

Jeroen – Als ik dan nog leef.

Chris – Denk aan uw salaris en aan de arbeidsmarkt in ons land. Voor arme mensen is het óók crisis, Jeroen. Denk aan uw vrouw. Aan uw kinderen.

Jeroen – Ik heb geen kinderen.

Chris – Denk dan aan uw vrouw. Aan haar gezicht als u vanavond thuiskomt en moet vertellen dat u opnieuw op de eerste dag van uw baan bent weggestuurd.

Jeroen – U laat me niet veel keus.

Chris – Ik weet zeker dat u voor deze functie geboren bent, meneer Cornelis. En geloof me, ik heb heel wat kandidaten zien langskomen. U hebt de bodem bereikt, Jeroen. Vanaf hier kunt u alleen nog omhoog. Heeft iemand u ooit verteld dat u zo'n hoofd hebt waar je vanzelf op wilt slaan?

Jeroen – Ja. Mijn vrouw zegt dat vaak. Maar ik denk niet dat ze het als compliment bedoelt.

Robin komt binnen.

Robin – Meneers afspraak is gearriveerd. Zal ik haar even laten wachten?

Chris – Kom, probeer het nog één keer. U zult zien, uiteindelijk gaat u het leuk vinden.

Jeroen – Het is toch niet opnieuw een test?

Robin – Nee, geloof me. Deze is een echte klant. En ze ziet er bepaald niet vrolijk uit.

Chris – Veel succes, Jeroen. En onthoud: u bent overal schuldig aan, maar nergens verantwoordelijk voor.

Chris gaat af. Robin loopt naar het tafeltje, draait de 'thermos' om alsof ze hem weer goed zet, haalt de beschadigde lijst van de muur en gaat ermee af. De rode knop begint opnieuw te knippen en het alarm klinkt. Beatrijs, duidelijk van goede komaf en zeer chic gekleed, stormt binnen.

Beatrijs – Vuile klootzak! U hebt me geruïneerd!

Jeroen – Gaat u zitten, alstublieft.

Beatrijs kijkt verbaasd om zich heen.

Beatrijs – Er staat geen stoel!

Jeroen – Dat klopt. Goed dat u het zegt.

Beatrijs – En als er één stond, zou ik hem op uw schedel kapotslaan.

Jeroen – Waarschijnlijk staat er daarom geen.

Beatrijs – Wacht maar. *(Ze haalt een revolver uit haar tas en richt die op hem.)* Als u in God gelooft, is dit het moment voor uw laatste gebed.

Jeroen *(met één hand bij de telefoon)* – Volgens mij is dit vooral het moment om op de rode knop te drukken.

Beatrijs – Nu bent u ineens een stuk minder grappig, hè?

Jeroen – Voorzichtig, alstublieft. Die dingen kunnen zomaar afgaan.

Beatrijs – Perfect. Dan zeg ik dat gewoon tegen de rechter: het schot ging vanzelf af, edelachtbare.

Jeroen – Maar... wat wilt u eigenlijk van mij?

Beatrijs – Ik wil mijn geld terug.

Jeroen – Dat ligt helaas niet binnen mijn bevoegdheden, mevrouw. Echt niet. Ik ben overal schuldig aan, maar nergens verantwoordelijk voor.

Beatrijs – Heel goed. Dan hebt u mijn dood op uw geweten.

Ze richt het wapen op haar slaap. Hij raakt in paniek.

Jeroen – Doe dat alstublieft niet. Het is tenslotte maar geld.

Beatrijs – Drie miljoen euro.

Jeroen – O... dat is toch wel veel.

Beatrijs – Ik heb nauwelijks nog iets om van te leven!

Jeroen – Hoeveel dan?

Beatrijs – Ongeveer tien miljoen.

Jeroen – O... dat is toch wel veel.

Beatrijs – Met tien miljoen kom je tegenwoordig ook niet zo ver meer, hoor.

Jeroen – Dat zal wel.

Chris komt binnen. Beatrijs schrikt, kijkt achteruit en richt de revolver opnieuw op haar slaap.

Beatrijs – Geen stap dichterbij of ik schiet mijn hersens eruit!

Chris – Als filiaalmanager wil ik u allereerst verzekeren van onze volledige solidariteit, mevrouw.

Beatrijs – Ook financieel?

Chris – Vooral psychologisch. Luister, Geertruida... mag ik u Geertruida noemen?

Beatrijs – Als u wilt, maar ik heet Beatrijs.

Chris – U bent drie miljoen euro kwijtgeraakt, dus natuurlijk verkeert u in shock.

Beatrijs – Dat klopt.

Chris – Eigenlijk verkeert u ongeveer in dezelfde geestelijke toestand als iemand met een minimumloon die ineens de Staatsloterij wint.

Beatrijs – U neemt me in de maling!

Chris – Laat me uitpraten. Dezelfde toestand, maar omgekeerd. U moet leren accepteren dat u niet meer zo rijk bent als vroeger.

Jeroen – Ze heeft nog altijd tien miljoen euro.

Beatrijs – U is niets gevraagd! En trouwens: dit is allemaal het gevolg van uw totale onbekwaamheid op het gebied van beleggingen. Durft u dat te ontkennen?

Jeroen – Ik... nee.

Beatrijs – Hoort u dat? Hij geeft het zelf toe. Het is een idioot.

Chris – Daar kom ik op, mevrouw. Wij zijn ons volledig bewust van de tekortkomingen van dit slappe, slijmerige wezen, dat helaas zowel ons vertrouwen als het uwe heeft beschaamd.

Beatrijs – Slappe zak.

Chris – En hoewel wij hem om enkele nogal duistere juridische redenen helaas niet zomaar kunnen ontslaan, zullen wij ervoor zorgen dat hij streng wordt gestraft.

Beatrijs – O ja? Hoe dan?

Chris – Om te beginnen denken we aan lijfstraffen. Vindt u ook niet dat deze man zo'n gezicht heeft waar een klap gewoon bij hoort?

Beatrijs – Absoluut.

Chris geeft Jeroen onverwacht een klap.

Chris (*tegen Beatrijs*) – Gaat uw gang. Houd u vooral niet in. U zult zien, het lucht op.

Beatrijs – Denkt u?

Chris – Vertrouw me.

Beatrijs geeft Jeroen ook een klap.

Chris – En?

Beatrijs – U hebt gelijk. Dat voelt heerlijk.

Jeroen – Voor mij niet!

Chris – Ik vraag me zelfs af of hij niet bezeten is door de demon van de financiële wereld.

Chris houdt een kruisbeeld in de richting van Jeroen.

Chris – Geest van de bankencrisis, verlaat dit lichaam onmiddellijk! Het werkt altijd, alleen zie je het resultaat niet altijd meteen.

Beatrijs – Zouden we hem voor de zekerheid niet moeten verbranden? Zoals vroeger de heksen?

Chris – Op termijn kunnen we crematie zeker overwegen.

Beatrijs' mobiel gaat. Ze neemt op.

Beatrijs – Ja? O ja, natuurlijk, excuses. Nee hoor, ik ben er over een klein halfuur. Dank u, tot straks. (*Ze bergt haar telefoon op.*) Sorry, dat was mijn kapper. Ik was helemaal vergeten dat ik vanochtend een afspraak had. Ik was zo van streek.

Chris – Begrijpelijk.

Beatrijs – Ik moet gaan. U weet hoe dat is: hoeveel moeite het kost om een afspraak te krijgen bij een kapper van niveau. En morgen trouwt mijn dochter. En mijn man kan het niet eens meemaken.

Jeroen – Waarom niet?

Beatrijs – Omdat hij dood is! (*Tegen Jeroen.*) Maar met u ben ik nog niet klaar. (*Tegen Chris.*) Dank u, u had gelijk. Ik voel me iets beter.

Chris – Ik blijf tot uw dienst, mevrouw.

Beatrijs gaat af.

Chris – Dat ging best goed, toch? Voor een vuurdoop. Gefeliciteerd, u hebt het uitstekend gedaan.

Jeroen (*wrijft over zijn wang*) – Vindt u?

Chris – Nou ja, u bent er levend uitgekomen. Als ze suïcidaal zijn, moet je hun zelfdestructieve neiging absoluut kanaliseren en omzetten in positieve agressie die op een ander kan worden gericht.

Jeroen – En die ander ben ik.

Chris – Ik ben heel tevreden over u, Jeroen. Als u zo doorgaat, krijgt u over drie maanden een vast contract.

Jeroen – Ik weet het nog niet. Hebt u dat gezien? Ze had me bijna doodgeschoten.

Chris – Maar dat heeft ze niet gedaan.

Jeroen – Ze heeft me wel geslagen. En u ook!

Chris – Ik zal eerlijk tegen u zijn, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen.

Chris – Met dat verliezersgezicht van u en een cv dat meer op het kerstmenu van de Voedselbank lijkt, wat denkt u dan nog van het leven te kunnen verwachten?

Jeroen – Niet veel, dat weet ik.

Chris – In uw vorige banen hebben mensen u vast vaak onterecht de les gelezen, nietwaar?

Jeroen – Mijn vorige banen...

Chris – En met zo'n klapgezicht hebben leraren u vroeger vast ook regelmatig een draai om de oren gegeven.

Jeroen – Mijn schooltijd...

Chris – Hier wordt u er tenminste voor betaald. En in het geheim zult u de hoogste waardering van het management genieten.

Jeroen – Ik riskeer wel mijn leven.

Chris – Juist daarom zullen we u als een held beschouwen, Jeroen. Wat zeg ik? Bijna als een godheid. Met dat schijnheilige gezicht bent u vroeger vast ook misdienaar geweest, of niet?

Jeroen – Nee.

Chris – Denk dan aan het Lam Gods dat de zonden van de wereld op zich neemt. Door alle fouten van onze onderneming op u te nemen, wordt u onze Jezus Christus, Jeroen. U hebt zelfs dezelfde initialen. Dat kan geen toeval zijn.

Jeroen – Dezelfde initialen?

Chris – J.C. Jeroen Cornelissen!

Jeroen – Eindelijk goed.

Chris – Ziet u wel? U was voorbestemd voor deze functie als zondebok. Welkom bij ons.

Ze gaat af. Jeroen zakt in zijn stoel. Beatrijs komt met Chris terug. Jeroen staat weer op.

Beatrijs – Nog één ding.

Jeroen – Zegt u het maar.

Beatrijs – U bent echt een slappe zak.

Beatrijs geeft hem opnieuw een klap.

Chris – Toe maar, Jeroen. Keer haar de andere wang toe.

Jeroen doet het in een soort trance. Beatrijs geeft ook die wang een klap.

Beatrijs – Dat lucht echt op.

Chris – Ziet u wel? U kunt hem ook gerust een flinke schop onder zijn kont geven, als u daar zin in hebt.

Beatrijs – Echt waar?

Chris – Jeroen?

Jeroen (*draait zich om*) – Ja?

Beatrijs maakt van de gelegenheid gebruik om hem een schop onder zijn kont te geven.

Beatrijs – Heerlijk.

Chris – Tot ziens, mevrouw. Ik loop niet met u mee. U kent de weg? Kom gerust terug. U bent hier thuis.

Beatrijs gaat af.

Chris – Ze is nu al dol op u.

Jeroen – Denkt u dat ze vaak terugkomt?

Chris – U doet me aan mijn man denken, Jeroen. Wie weet trouw ik uiteindelijk nog met u.

Jeroen – Maar ik ben al getrouwd.

Chris – Hoe dan ook, gefeliciteerd. Ik ben zeer tevreden. U bent nu al een volwaardige deurmat.

Jeroen – Dank u.

Chris – U zult zien, uiteindelijk gaat u ervan genieten.

Jeroen – Klappen tot daaraan toe, maar een kogel... Ik ben misschien een deurmat, maar ik wil niet dat er gaten in me geschoten worden.

Chris – Inspecteurs van de Arbeidsinspectie lopen ook wel eens risico, en toch zijn er nog sollicitanten. Het is crisis, Jeroen. Hier zijn het tenminste kleine kalibers. Wapens die in een handtas van Vuitton passen.

Jeroen – Makkelijk praten als u niet op mijn plek staat.

Chris – U bent grappig, Jeroen. Natuurlijk sta ik niet op uw plek. Ik betaal u juist om op de mijne te staan. Luister, ik mag u wel, dus ik stel het volgende voor: een premie per twee klappen en een bonus voor elke schotwond. Akkoord?

Jeroen – Ik heb liever een kogelvrij vest.

Chris – Kom nou, meneer Cornelis. De grootste koorddansers werken zonder vangnet. Dat maakt hun vak groots. U bent een artiest, Jeroen.

Chris gaat af. De telefoon gaat.

Jeroen – Ja schat, jij bent het. Vind je dat mijn stem vreemd klinkt? Nee, nee, alles gaat goed. Luister, het is een soort... lastig uit te leggen. Ik heb net mijn eerste klant gehad. Hoe het ging? Eigenlijk best goed, volgens mijn baas tenminste. Ja, waarom niet... Ik heb net mijn lunchbonnen gekregen. Goed, tot straks. (*Hij hangt op.*) Ik kan niet geloven dat ik net heb gezegd dat het best goed ging.

Robin komt terug, nu in een witte jas als een verpleegkundige. Ze heeft een glas in haar hand en zet het op het bureau.

Robin – En, Jeroen? Niets gebroken?

Jeroen – Niet dat ik weet.

Robin – Ik onderzoek u toch even. Gewoon routine, maakt u zich geen zorgen. Wilt u opstaan?

Hij staat op. Ze voert een summier onderzoek uit met enkele medische instrumenten die om haar hals hangen of in haar zakken zitten.

Robin – Mond open en tong uitsteken, alstublieft. Dank u. Buig een beetje voorover en zeg: drieëndertig miljoen. Prima. Volgens mij bent u nog geschikt voor de dienst. Gefeliciteerd. (*Ze geeft hem een pil en het glas water.*) Neem deze toch maar, daar knapt u van op.

Jeroen – Het is toch geen gif?

Robin – Kom nou. Waarom zou ik u willen vergiftigen?

Hij slikt de pil zonder protest.

Jeroen (*wijst naar het tafeltje*) – En hij? Waar is hij aan gestorven?

Robin – Hij?

Jeroen – Die man in de thermosfles.

Robin – Waarom denkt u dat er iemand in die thermosfles zit?

Jeroen – Dat hebt u me daarnet zelf verteld!

Robin – Heb ik gezegd dat er iemand in die thermosfles zat?

Jeroen – Maar het IS geen thermosfles!

Robin – Waarom zegt u dan dat er iemand in opgesloten zit?

Ze pakt het lege glas, loopt naar de thermos en schenkt, als bij toverslag, koffie in. Jeroen kijkt verbijsterd toe.

Robin – Een beetje koffie om de smaak van het medicijn weg te spoelen?

Jeroen – Nee dank u.

Robin – Dan drink ik hem zelf. *(Ze drinkt het glas leeg.)* Ziet u wel, ook geen vergif. Hij is alleen niet meer erg warm.

Jeroen blijft verbijsterd achter en begint aan zijn verstand te twijfelen. Marieke komt binnen, vrij alledaags gekleed en niet bijzonder elegant. De rol van Marieke kan door dezelfde actrice worden gespeeld als Beatrijs.

Robin – O, u hebt bezoek. *(Terzijde.)* En ze ziet er ook al niet vrolijk uit.

Jeroen – Dat is mijn vrouw.

Robin – Goed, dan laat ik u met haar... Ik bedoel: dan laat ik u alleen.

Robin gaat af. Marieke kijkt haar wantrouwig na.

Marieke – Heb jij een assistente helemaal voor jezelf?

Jeroen – Bizar, hè?

Marieke – En een eigen kantoor?

Jeroen – Niet slecht, toch?

Marieke – Nou? Zie je wel dat ik er goed aan heb gedaan je het toneel te laten opgeven zodat je eindelijk een echte baan kon zoeken?

Jeroen – Ja.

Marieke – En, hoe gaat het?

Jeroen – Luister... ik weet eigenlijk niet goed wat ik moet zeggen.

Marieke – Ze houden je niet, zeker?

Jeroen – Nee, ik ben degene die... Ik weet niet of ik wil blijven.

Marieke – Je maakt een grap.

Jeroen – Je gelooft me nooit, maar... ze slaan me.

Marieke – Ze slaan jou? Op mijn werk wordt er ook de hele dag op me ingeslagen.

Jeroen – Echt?

Marieke – Mijn baas met opmerkingen, collega's met gezeur, klanten met klachten. Iedereen slaat op me in. Maar je moet toch je brood verdienen.

Jeroen – Nee, maar als ik zeg dat ze me slaan, bedoel ik dat ze me letterlijk slaan. Begrijp je?

Marieke – Letterlijk?

Jeroen – Ze geven me klappen in mijn gezicht.

Marieke – O, ja.

Jeroen – En schoppen onder mijn kont.

Marieke – Is dat nu het beste excuus dat je kunt verzinnen?

Jeroen – Waarvoor?

Marieke – Om er weer onderuit te komen.

Jeroen – Helemaal niet!

Marieke – Ik waarschuw je, Jeroen. Dit is je laatste kans. Als je deze baan niet kunt houden, ga ik bij je weg.

Jeroen – Rustig nou, schat. Ik zei maar wat. Natuurlijk houd ik deze baan.

Marieke – Goed. Beloofd?

Jeroen – Op het hoofd van... vooruit, van mijn voorganger.

Marieke – Dan ga ik maar. Ik moet ervandoor.

Jeroen – Ga je niet met me lunchen? Ik zei toch dat ik lunchbonnen heb.

Marieke – Sorry, een andere keer. Ik was helemaal vergeten dat ik al met mijn moeder zou lunchen.

Jeroen – O ja?

Marieke – Het is maandag, Jeroen. Elke maandag lunch ik met mijn moeder.

Jeroen – Natuurlijk. Sorry dat ik daar niet aan dacht.

Marieke – Sterkte.

Jeroen – Jij ook.

Ze wil weggaan, maar draait zich om.

Marieke – O ja... zou je mij die lunchbonnen kunnen geven, als jij ze toch niet gebruikt?

Jeroen – Natuurlijk schat, hier.

Jeroen geeft haar het boekje.

Marieke – Dank je. Nou, ik ga. Tot vanavond?

Jeroen – Ja.

Marieke – En toch smakelijk eten.

Robin komt terug met een stapel brieven.

Robin – Mevrouw Cornelissen lijkt me niet makkelijk.

Jeroen – Je moet weten hoe je met haar omgaat.

Robin – Hier is uw post.

Ze legt de brieven op het bureau.

Jeroen – Krijg ik ook post?

Robin – Natuurlijk.

Hij kijkt naar de enveloppen.

Jeroen – Wat is het?

Robin – Vooral scheldbrieven. En bedreigingen natuurlijk. Af en toe een bombrief, maar dat is zeldzaam. U hoeft ze overigens niet zelf open te maken. Zal ik ze meteen meenemen?

Jeroen – Graag, dank u.

Robin – Prima, meneer Cornelis. Als u het goedvindt, maak ik er toch één of twee open voordat ik ze aan onze explosievenopruimingsdienst geef. Soms zijn ze best grappig. Eigenlijk zou ik het niet moeten doen, maar ik kan de verleiding nooit weerstaan.

Robin neemt de brieven weer mee en gaat af. Jeroen zakt in zijn stoel en probeert even tot rust te komen. We horen een explosie.

Jeroen – Nieuwsgierigheid is een slechte eigenschap.

Jeroen krijgt nauwelijks tijd om te zuchten. Het rode lampje begint weer te knippen en het alarm klinkt. Saar, een wat vulgaire nouveau riche, komt binnen. De rol van Saar kan door dezelfde actrice worden gespeeld als Beatrijs en/of Marieke.

Saar (kortaf) – Goedemorgen, meneer.

Jeroen – Goedemorgen, mevrouw. Wilt u me meteen slaan of wilt u me eerst nog even uitschelden?

Saar (verrast) – Het is verleidelijk, met zo'n gezicht, maar...

Jeroen – Houd u vooral niet in. Ik heb het verdiend, echt waar.

Saar – Nee, werkelijk, ik...

Jeroen – Geef me dan op zijn minst een flinke schop tegen mijn schenen. Ik moet mijn salaris toch rechtvaardigen.

Saar – Luister, ik begrijp het niet. Dankzij uw uitstekende adviezen heb ik mijn vermogen in twee jaar verdrievoudigd.

Ze steekt haar hand uit. Hij deinst terug alsof ze hem wil slaan.

Saar – Saar.

Hij herpakt zich en schudt haar hand.

Jeroen – Spaar...?

Saar – Bent u verkouden?

Jeroen – Nee, hoezo?

Saar – U maakte van mijn naam meteen 'spaar'. Typisch voor een bankier.

Jeroen – Mijn wang is misschien wat opgezet.

Saar – Hoe dan ook, ik kwam u juist bedanken en...

Jeroen – Mij bedanken?

Saar – Kijk, ik heb zelfs snoep voor u meegebracht.

Ze haalt een doos snoep uit haar tas en reikt hem die aan. Hij kijkt verbaasd en knapt dan volledig. Hij slaat de doos en de inhoud weg.

Jeroen – Ik hoef uw snoep niet!

Saar – Sorry. Als ik dat geweten had, had ik chocolade meegenomen. Houdt u van chocolade?

Jeroen – U verspilt mijn tijd, begrijpt u dat?

Saar – Bloemen dan?

Jeroen – Denkt u echt dat ik niets beters te doen heb?

Saar – Nee, natuurlijk niet, maar...

Jeroen – En beseft u wel wat u zegt?

Saar – Wat dan?

Jeroen – U bent drie keer zo rijk als vroeger. En wat hebt u daarvoor gedaan?

Saar – Niets.

Jeroen – Schaamt u zich niet?

Saar – Nee.

Jeroen – Kom eens hier.

Ze doet wat hij zegt. Hij trekt haar over zijn knie en geeft haar een paar tikken op haar achterste.

Jeroen – Schaamt u zich niet?

Saar – Het begint te komen.

Jeroen – En nu eruit!

Saar – Goed, meneer Cornelissen.

Saar gaat af, diep beschaamd. Robin stormt binnen, haar gezicht zwartgeblakerd door de ontploffing van een bombrief.

Jeroen – Wat nu weer?

Robin – Het spijt me enorm van dit misverstand. Het was natuurlijk een vergissing. Normaal vragen alleen ontevreden klanten om een afspraak. En zoals u ziet, was ik zelf nog een beetje van slag.

Chris komt binnen. Robin glipt weg.

Jeroen – Ik schaam me dood. Ik dacht dat... Ik heb me misschien een beetje laten gaan.

Chris – Inderdaad. (*Opgewonden.*) Ik wist niet dat er onder dat geslagen-hondengezicht een echte pitbull schuilging.

Jeroen – U gaat me toch niet ontslaan wegens wangedrag? Mijn vrouw vindt het erg belangrijk dat ik deze baan houd.

Chris – Ontslaan? Natuurlijk niet. De klant leek trouwens zeer tevreden over haar gesprekje met u. Ze overweegt zelfs de rest van haar spaargeld bij ons onder te brengen.

Jeroen – Echt?

Chris – Ik vraag me af of ik uw takenpakket niet moet uitbreiden, Jeroen.

Jeroen – Mijn takenpakket...

Chris – Maar daarvoor moet ik u natuurlijk eerst nog een kleine test laten doen, om te zien of u wel stevig genoeg kunt optreden.

Ze begint zich uit te kleden.

Chris (*buiten zichzelf van opwindung*) – Ik verdien ook geld terwijl ik slaap, Jeroen. Ik verdien een flinke straf.

Ze drukt op de rode knop. Het lampje begint te knipperen en het alarm klinkt.

Donker.

Licht.

Chris kleedt zich weer aan terwijl Jeroen eveneens zijn kleren fatsoeneert. Robin komt binnen met een nieuw portret en hangt het op de plaats van het vorige. Het is een Christus aan het kruis. Jeroen loopt ernaartoe en kijkt.

Jeroen – Maar... dat ben ik!

Robin – U bent medewerker van de maand, Jeroen.

Chris – Nou, gelukkig?

Robin – Uw vrouw zal trots op u zijn, meneer Cornelis.

Hij blijft even verbijsterd staan.

Chris – Dat was het goede nieuws, Jeroen.

Jeroen – Is er ook slecht nieuws?

Chris – We horen het net. Onze bank is failliet verklaard.

Robin – De geruïneerde weduwen staan tegen de hekken van het filiaal te duwen.

Chris – We moeten snel iets bedenken om ze te kalmeren.

Jeroen – Ik begrijp het. Veel werk voor mij dus.

Robin – Ik ben bang dat dat deze keer niet genoeg zal zijn.

Chris – We moeten een groot gebaar maken.

Robin – Iets symbolisch.

Chris – Het voortbestaan van ons hele bankstelsel staat op het spel, Jeroen.

Jeroen – Zeg me dat dit een nachtmerrie is.

Chris (*tegen Robin*) – Ga de hamer en sikkel halen.

Robin – U bedoelt de hamer en de spijkers.

Chris – Zei ik iets anders?

Robin gaat af.

Chris – U zult moedig moeten zijn, Jeroen.

Het rode lampje begint te knipperen en het alarmsignaal klinkt.

Donker.

Licht.

Jeroen slaapt achterover in zijn stoel. De telefoon gaat en hij schrikt wakker. Hij neemt op.

Jeroen – Ja...? O, Robin? Ja, goed. Nee, het gaat wel. Ik was even in slaap gevallen en had een nachtmerrie.

Hij staat nog half versuft op en loopt naar het bijzettafeltje. Hij pakt de thermos.

Jeroen – Ik heb nu echt koffie nodig.

Hij schroeft de thermos open en wil koffie in de dop schenken. Maar er lijkt witte rook uit te komen die het toneel omhult. Het licht wordt onwezenlijk. We horen een stem uit het niets, die van Chris kan zijn.

Chris (*off*) – U mag één wens doen, meneer Cornelis.

Jeroen – Cornelissen eigenlijk.

Chris (*off*) – Mijn excuses.

Jeroen – En normaal krijg je toch drie wensen?

Chris (off) – Het is crisis, meneer Cornelissen.

Jeroen – Eén wens... Goed dan. Mag ik koffie?

Donker.

Licht.

Jeroen slaapt achterover in zijn stoel. Marieke komt zijn kantoor binnen en ziet hem.

Marieke – Jeroen?

Jeroen – Marieke? Wat doe jij hier?

Marieke – Ik heb je assistente gevraagd me aan te kondigen, maar je antwoordde niet.

Jeroen – Sorry, ik moet even ingedommeld zijn.

Marieke – Je weet toch nog dat we samen zouden lunchen?

Jeroen – Ja, ja, natuurlijk. Ik ben klaar. Gaan we?

Marieke – Oké. Weet je zeker dat het goed gaat?

Jeroen – Ja, ja. Prima. Gewoon routine.

Marieke – Goed dan.

Ze willen vertrekken.

Jeroen – Ik had alleen een ongelooflijke nachtmerrie. Je wilt niet weten...

Marieke – O ja?

Jeroen – Je zult lachen, maar ik droomde dat jij mijn vrouw was.

Marieke – Maar Jeroen... ik *bén* je vrouw.

Jeroen – O... Dan is die nachtmerrie blijkbaar nog niet helemaal voorbij.

Ze gaan af.

Donker.

Einde

De auteur

Jean-Pierre Martinez werd in 1955 geboren in Auvers-sur-Oise. Hij stond aanvankelijk op het podium als drummer in verschillende rockbands en werd daarna semioloog in de reclamewereld. Vervolgens werkte hij als scenarioschrijver voor televisie en keerde hij als toneelschrijver terug naar het theater. Hij schreef ongeveer honderd scenario's voor televisie en meer dan honderdtien komedies voor het toneel, waarvan sommige inmiddels klassiekers zijn geworden, zoals *Vrijdag de 13e* en *Strip Poker*.

Tegenwoordig behoort hij tot de meest gespeelde hedendaagse auteurs in Frankrijk en in Franstalige landen. Verschillende van zijn stukken, vertaald in het Spaans en het Engels, worden bovendien regelmatig opgevoerd in de Verenigde Staten en Latijns-Amerika.

Amateur- en professionele theatergezelschappen die op zoek zijn naar toneelstukken om op te voeren, kunnen de toneelstukken van Jean-Pierre Martinez gratis downloaden van zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Voor iedere openbare opvoering blijft voorafgaande toestemming van de SACD vereist (zie pagina 3: **Opvoeringsrechten**).

Alle toneelstukken van Jean-Pierre Martinez kunnen gratis worden gedownload
op zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Deze tekst is beschermd door de wetten inzake intellectuele eigendom.

**Elke ongeoorloofde reproductie of namaak kan worden bestraft met een boete tot
300.000 euro en drie jaar gevangenisstraf.**

Avignon - September 2026

© La Comédiathèque - 978-2-38602-450-4